

[Pradžia](#) > ... > [Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai](#) > [Nemokumas, Bankrotas](#) > Portugal

Nemokumas, bankrotas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalija

Išankstinė pastaba

Šioje rinkmenoje pateiktos informacijos teisinis pagrindas iš esmės yra Nemokumo ir veiklos atkūrimo kodeksas (port. *Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas*), patvirtintas 2004 m. kovo 18 d. įstatyminiu potvarkiu Nr. 53/2004 su naujausiais pakeitimais, padarytais 2022 m. rugpjūčio 25 d. įstatyminiu dekretu Nr. 57/2022 (toliau bus naudojama jo santrumpa portugalų kalba – CIRE).

1 Kam gali būti iškelta nemokumo byla?

Nemokumo bylos gali būti keliamos bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui ir bešeimininkiam turtui; juridinio asmens statuso neturinčioms asociacijoms ir specialioms komisijoms; pagal civilinę teisę įsteigtoms įmonėms; komercinėms įmonėms arba pagal civilinę teisę įsteigtoms įmonėms, turinčioms komercinę formą iki galutinės sutarties, kuria jos įsteigiamos, registracijos prieš jas įregistruojant; atskiriems ribotos atsakomybės subjektams ir bet kuriam kitam savarankiškam turtui (CIRE 2 straipsnio 1 dalies a–h punktai).

Viešiesiems juridiniams asmenims ir viešosioms įmonėms; draudimo įmonėms, kredito įstaigoms, finansų bendrovėms, investicinėms įmonėms, teikiančioms paslaugas, susijusias su trečiosioms šalims priklausančiais kontroliuojančiaisiais fondais arba vertybiniais popieriais, ir kolektyvinio investavimo subjektams negali būti taikomos nemokumo procedūros, nes jos nesuderinamos su specialiomis taisyklėmis, pagal kurias reglamentuojami tokie subjektai (CIRE 2 straipsnio 2 dalis).

2 Kokios yra nemokumo bylos iškėlimo sąlygos?

Nemokumo bylos gali būti keliamos bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui ir bešeimininkiam turtui; juridinio asmens statuso neturinčioms asociacijoms ir specialioms komisijoms; pagal civilinę teisę įsteigtoms įmonėms; komercinėms įmonėms arba pagal civilinę teisę įsteigtoms įmonėms, turinčioms komercinę formą iki galutinės sutarties, kuria jos įsteigiamos, registracijos prieš jas įregistruojant; atskiriems ribotos atsakomybės subjektams ir bet kuriam kitam savarankiškam turtui (CIRE 2 straipsnio 1 dalies a–h punktai).

Viešiesiems juridiniams asmenims ir viešosioms įmonėms; draudimo įmonėms, kredito įstaigoms, finansų bendrovėms, investicinėms įmonėms, teikiančioms paslaugas, susijusias su trečiosioms šalims priklausančiais kontroliuojančiaisiais fondais arba vertybiniais popieriais, ir kolektyvinio investavimo subjektams negali būti taikomos nemokumo procedūros, nes jos nesuderinamos su specialiomis taisyklėmis, pagal kurias reglamentuojami tokie subjektai (CIRE 2 straipsnio 2 dalis).

3 Kokia nuosavybė sudaro nemokaus subjekto turto dalį? Kaip tvarkomas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta nemokumo byla?

Nemokaus skolininko turtą sudaro visas skolininko turtas nemokumo paskelbimo metu.

Bet koks su nuosavybe susijęs turtas ir teisės, įgytos nemokumo bylos metu, pavyzdžiui, nuosavybės teisės, naudojimo teisės, nuosavybės teisės išlaikymas ir pan. (CIRE 46 straipsnio 1 dalis), kurios gali būti konvertuotos į pinigus, taip pat yra nemokaus skolininko turto dalis.

Tais atvejais, kai nemoki šalis yra susituokusi ir turi bendrą turto nuosavybę, nemokaus skolininko turtas taip pat apima santuokinę poros turto dalį.

4 Kokius įgaliojimus atitinkamai turi skolininkas ir nemokumo specialistas?

Pagal teismo sprendimą dėl nemokumo tais atvejais, kai įmonė yra įtraukta į nemokumo bylą, skolininkas pats gali būti atsakingas už nemokaus skolininko turto tvarkymą (CIRE 223 straipsnis), jeigu įvykdyti CIRE 224 straipsnyje nustatyti reikalavimai.

Bankroto administratorius, kurį skiria teisėjas (CIRE 52 straipsnio 1 dalis), nagrinėja nemokumo bylas ir jose atlieka pagrindinį vaidmenį.

Bankroto administratorius, be kita ko, atsako už:

- atlikti parengiamuosius veiksmus, susijusius su nemokios šalies skolų mokėjimu į nemokaus skolininko turtą, ir
- prižiūrėti, kaip parduodamas nemokaus skolininko turtą sudarantis turtas, siekiant paskirstyti pajamas kreditoriams ir užtikrinti, kad nemokios šalies teisės būtų išsaugotos ir jomis būtų naudojama ir kad įmonė nenutrauktų veiklos, taip pat kai įmanoma, užkirsti kelią ekonominės padėties pablogėjimui (CIRE 55 straipsnio 1 dalis).

5 Kokiomis sąlygomis galima remtis įskaitymais?

Reikalavimai, nukreipti į nemokaus skolininko turtą, gali būti įskaityti į skolas minėtam nemokaus skolininko turtui, jei įvykdomi CIRE 99 straipsnio reikalavimai.

Pagal šią tvarką nemokumo kreditoriai gali įskaityti savo reikalavimus į nemokaus skolininko turto skolas, kad būtų galima panaikinti abipusius reikalavimus. Taigi kreditoriaus reikalavimas patenkinamas nesumokant skolos į skolininko turtą, taip išvengiant vienu metu veikiančių kreditorių grupės.

Taip palengvinamas mokėjimas ir užkertamas kelias kryžminiam mokėjimui.

Be CIRE 99 straipsnyje nustatytos bendrosios taisyklės, yra ir kitų teisės nuostatų, kuriose numatyta įskaitymo galimybė, t. y. CIRE 102 straipsnio 3 dalies e punktas, 154 straipsnio 1 dalis, 242 straipsnio 3 dalis ir 286 straipsnis.

6 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės esamoms sutartims, kuriose skolininkas yra viena iš šalių?

Nemokumo pasekmės galiojančioms sutartims, kurių šalis yra skolininkas, priklauso nuo sutarties pobūdžio. Sutartys apibūdintos CIRE 102–119 straipsniuose.

Paprastai dvišalės sutartys (dėl kurių abi šalys prisiima įsipareigojimus) vykdomos vienodai ir išlaikomos šalių sutartos sąlygos.

Tačiau jeigu nemokumo paskelbimo dieną sutartis nebuvo visiškai įvykdyta, jos vykdymas sustabdomas, kol bankroto administratorius pateiks pareiškimą apie sutarties įgyvendinimą arba nevykdymą (CIRE 102 straipsnio 2 dalis). Jeigu bankroto administratorius atsisako vykdyti sutartį, nė viena šalis neturi teisės reikalauti taikyti restituciją pagal sutartį jau atliktiems veiksams (CIRE 102 straipsnio 3 dalis).

Pavyzdžiui:

- Pardavimo ir pirkimo sutartis su nuosavybės teisės išsaugojimu (kai pardavėjas yra nemoki šalis): kita šalis gali reikalauti, kad jos įvykdytų sutartį, jeigu daiktas jau buvo jai pristatytas paskelbus apie

nemokumą (CIRE 104 straipsnio 1 dalis);

- preliminarioji sutartis (kai nemoki šalis yra preliminarus turto pardavėjas): negalima faktiškai atsisakyti vykdyti sutartį, jei daikto istorija yra palanki preliminarus turto pirkėjui (t. y. kai preliminarus turto pardavėjas įteikė konkretaus nekilnojamojo turto raktus preliminarus turto pirkėjui) – CIRE 106 straipsnio 1 dalis.

Jeigu skolininkas per dvejus metus iki nemokumo paskelbimo atliko veiksmus, kuriais kenkiama nemokaus skolininko turtui (t. y. veiksmus, dėl kurių sumažėja galimybės patenkinti kreditorių reikalavimus, juos kliudoma patenkinti arba kyla pavojus, kad jie bus patenkinti), jie gali būti įvykdyti pagal CIRE 120 ir paskesnių straipsnių nuostatas.

7 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės individualių kreditorių iškeltoms byloms (išskyrus nebaigtas nagrinėti bylas)?

Paskelbus apie nemokumą, be kita ko, sustabdomos bet kokios nemokumo kreditorių iškeltos vykdymo procedūros arba priemonės, kurios gali daryti poveikį nemokaus skolininko turtui ir kuriomis užkertamas kelias inicijuoti ar tęsti bet kokią nemokumo kreditorių pradėtą priverstinio vykdymo procedūrą (CIRE 88 straipsnio 1 dalis): pavyzdžiui, jeigu nemokiai šaliai taikomas jos pajamų areštas, nemokumo paskelbimo metu jis sustabdomas.

Tuo tarpu nemokaus skolininko atžvilgiu sustabdytų veiksmų atsisakoma, kai jie paskelbiami nemokiais ir kai užbaigiama nemokumo byla, jų turtas galutinai padalijamas arba dėl nepakankamo turto (CIRE 88 straipsnio 3 dalis).

Paskelbus apie nemokumą, visos nemokios šalies prievolės, kurioms netaikoma sąlyginio neapmokestinimo sąlyga, tampa mokėtinos iš karto (CIRE 91 straipsnio 1 dalis).

Priėmus sprendimą dėl nemokumo paskelbimo, sustabdomi visi ieškinio senaties ir įgyjamosios senaties terminai, kuriuos skolininkas gali ginčyti bylos nagrinėjimo metu (CIRE 100 straipsnio 1 dalis).

8 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės tolesniam bylų, nebaigtų nagrinėti bankroto bylos iškelimo metu, nagrinėjimui?

Paskelbus bankrotą, visos skolininkui iškeltos bylos, susijusios su į nemokaus skolininko turtą įtrauktu turtu, gali būti priskirtos prie nemokumo bylos, kaip to prašo bankroto administratorius, remdamasis procesiniu tikslingumu (CIRE 85 straipsnio 1 dalis). Todėl bankroto administratorius turi teisę pareikšti ieškinį nemokiai šaliai visuose ieškiniuose, net ir be priešingos šalies sutikimo (CIRE 85 straipsnio 3 dalis).

9 Kokie yra pagrindiniai kreditorių dalyvavimo nemokumo bylose elementai?

Nemokumo kreditoriai aktyviai dalyvauja byloje ir savo reikalavimus turi pateikti per 30 dienų, t. y. per sprendime nustatytą terminą (CIRE 36 straipsnio 1 dalies j punktas ir 128 straipsnio 1 dalis).

Bet kokie finansinio pobūdžio reikalavimų nemokiai šaliai turėtojai arba reikalavimai, užtikrinti turtu, kuris yra nemokaus skolininko turto dalis ir kuris atsirado prieš paskelbiant apie nemokumą, laikomi nemokumo kreditoriais.

Nuo nemokumo paskelbimo dienos visi mokėjimai kreditoriams turi būti atliekami nemokumo bylos metu, taip užtikrinant, kad nebūtų galima pradėti ir vykdyti jokių priverstinio vykdymo veiksmų dėl nemokaus skolininko turto.

Todėl kreditoriai turi teisę dalyvauti kreditorių susirinkime pagal CIRE 72 straipsnio 1 dalį.

Reikalavimai suteikia po vieną balsą už vieną eurą ar jo dalį, jei tokie reikalavimai jau buvo pripažinti priimtu galutiniu sprendimu dėl arešto, kuriuo reikalavimai patikrinami ir išdėstomi eiliškumo tvarka, arba vėlesnėje tikrinimo priemonėje, arba kai kreditorius įvykdo abi CIRE 73 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatytas

sąlygas.

10 Kaip nemokumo specialistas gali naudotis ar disponuoti turtu?

Bankroto administratorius gali naudotis nemokaus skolininko turtu arba juo disponuoti pagal CIRE 149, 150, 157 ir 158 straipsnius.

Nemokaus skolininko turto pardavimas yra esminis sandoris reikalavimams patenkinti. Už tai atsako bankroto administratorius, kuris šiuo klausimu turi pasirinkimo laisvę.

Įsiteisėjus teismo sprendimui dėl nemokumo ir surengus kreditorių susirinkimą, kuriame nagrinėjama bankroto administratoriaus ataskaita, bankroto administratorius parduoda visą areštuotą turtą, jeigu per minėtą susirinkimą kreditoriai neprieštaravo tokiam pardavimui (CIRE 158 straipsnio 1 dalis).

Kreditoriai, turintys daiktinę garantiją dėl parduotino turto, privalo turėti galimybę pareikšti savo nuomonę dėl pardavimo rūšies ir būti informuoti apie nustatytą bazinę vertę ir siūlomo pardavimo kainą; laikydamosi tam tikrų reikalavimų, kreditoriai gali siūlyti, kad jie patys arba trečioji šalis įgytų turtą (CIRE 164 straipsnio 2 ir 3 dalys).

Pajamos, gautos pardavus turtą, išskyrus sumas, būtinas kasdienėms išlaidoms padengti, turi būti pervedamos į nemokaus skolininko turto valdymo einamąją sąskaitą administratoriaus pasirinktoje kredito įstaigoje (CIRE 150 straipsnio 6 dalis ir 167 straipsnio 1 dalis).

11 Kokie reikalavimai turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą ir kaip vertinami reikalavimai, atsiradę iškelus nemokumo bylą?

1. Nemokumo reikalavimai yra trijų rūšių:

i) užtikrinti ir privilegijuoti;

ii) žemesnės eilės ir

iii) bendrieji reikalavimai.

Užtikrinti reikalavimai – tai reikalavimai, kuriems taikomas įkaitas, įskaitant pirmumo teises, ir kurie apima kapitalą ir palūkanas, neviršijančius užtikrinto turto vertės (CIRE 47 straipsnio 1 dalis). Tačiau yra tam tikrų garantijų, kurios panaikinamos paskelbus apie nemokumą. Tokių garantijų turėtojai netenka užtikrinimo priemonės turinčių kreditorių statuso (CIRE 97 straipsnis).

Privilegijuoti reikalavimai – tai tokie reikalavimai, kuriais suteikiamos bendrosios pirmumo teisės į nemokaus skolininko turtą, kuris gali būti kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas (CIRE 47 straipsnio 4 dalies a punktas).

Žemesnės eilės reikalavimai nurodyti CIRE 48 straipsnyje, „išskyrus atvejus, kai jie susiję su bendrosiomis ar specialiosiomis pirmenybinėmis teisėmis arba hipoteka, kurių galiojimas nesibaigia paskelbus apie nemokumą“ (CIRE 47 straipsnio 4 dalies b punktas).

Visi kiti reikalavimai vadinami bendraisiais reikalavimais (CIRE 47 straipsnio 4 dalies c punktas).

12 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą?

Nemokumo kreditoriai, įskaitant prokuratūrą, per teismo sprendime dėl nemokumo nustatytą terminą turi pateikti prašymą patikrinti jų reikalavimus. Prie tokių prašymų turi būti pridėti visi patvirtinamieji dokumentai, kuriuos jie gali turėti (CIRE 128 straipsnio 1 dalis).

Reikalavimų pateikimui, tikrinimui ir pripažinimui taikomos taisyklės nustatytos CIRE 128–140 straipsniuose.

13 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios pajamų paskirstymą? Koks yra reikalavimų ir kreditorių teisių eiliškumas?

Kreditorių mokėjimui taikomose taisyklėse numatytos skirtingos sąlygos, atsižvelgiant į tai, ar reikalavimai yra užtikrinti, privilegijuotieji, bendrieji ar žemesnės eilės pagal CIRE 172–184 straipsnius.

Šiose nuostatose taip pat numatyta: galimybė trečiosios šalies skolos mokėjimui taikyti subrogaciją ir tvarka, taikoma bendros skolininkų atsakomybės atveju.

14 Kokios yra nemokumo bylų užbaigimo (ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais) sąlygos ir pasekmės?

Nemokumo byla gali būti užbaigta:

- po galutinio paskirstymo;
- po teismo sprendimo, kuriuo patvirtinamas nemokumo planas;
- skolininko prašymu (jeigu pastarasis nustojo būti nemokus) – CIRE 231 straipsnis;
- kai bankroto administratorius padaro išvadą, kad nemokaus skolininko turto nepakanka skoloms padengti – CIRE 232 straipsnis.

Užbaigus nemokumo bylą, visos nemokumo paskelbimo pasekmės pasibaigia ir skolininkas atgauna teisę disponuoti savo turto, kurį jis gali parduoti arba perleisti. Tuomet jie gali laisvai valdyti savo verslą ir turtą (CIRE 233 straipsnio 1 dalis).

Svarbiausia, kad nemokumo kreditoriams nebebūtų taikomi apribojimai naudotis savo teisėmis skolininko atžvilgiu, išskyrus nustatytus nemokumo ar mokėjimo planuose.

Bankroto bylos užbaigimo sąlygos ir pasekmės nustatytos CIRE 231–234 straipsniuose.

15 Kokios yra kreditorių teisės po nemokumo bylos užbaigimo?

Iš esmės, užbaigus bylą, nemokaus skolininko kreditoriai gali naudotis savo teisėmis skolininko atžvilgiu be jokių apribojimų, išskyrus nustatytus galimuose nemokumo ir mokėjimo planuose bei CIRE 242 straipsnio 1 dalyje.

Naudojantis teisėmis, vykdomasis dokumentas bus teismo sprendimas, kuriuo patvirtintas mokėjimo planas, ir teismo sprendimas, kuriuo patikrintas reikalavimas, arba, jei taikoma, sprendimas, priimtas atliekant vėlesnius patikrinimo veiksmus, kartu su teismo sprendimu, kuriuo patvirtintas nemokumo planas.

CIRE 242 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atleidus fizinį asmenį nuo įsipareigojimų vykdymo, skolininko turto, skirto reikalavimams vykdyti paskyrimo laikotarpiu, neleidžiama taikyti jokių vykdymo veiksmų.

16 Koks subjektas turi padengti nemokumo bylos sąnaudas ir išlaidas?

Nemokumo bylos išlaidos ir išlaidos laikomos nemokaus skolininko turto skolomis (CIRE 51 straipsnis).

Prieš sumokėdamas reikalavimus nemokumo atveju, bankroto administratorius iš turto atskaito bet kokį turtą ar teises, kurių reikia bylos sąnaudoms ir išlaidoms padengti, įskaitant tas, kurios gali atsirasti iki bylos užbaigimo.

Proceso sąnaudos ir išlaidų apmokėjimas priskiriamas pagal CIRE 172 straipsnį.

Jeigu fizinis asmuo atleidžiamas nuo įsipareigojimų, patikėtinis kiekvienų perleidimo laikotarpio metų pabaigoje gautas sumas panaudos pirmiausia proceso sąnaudoms ir išlaidoms sumokėti pagal CIRE 241 straipsnį.

17 Kokios yra taisyklės dėl sandorių, kurie yra nenaudingi visiems

kreditoriams bendrai, pripažinimo niekiniais, jų nugynčijimo ar jų nevykdytinumo?

CIRE 120–127 straipsniuose numatyta galimybė imtis pertvarkymo veiksmų, kurie kenkia kreditorių kolektyviniams interesams (veiksmus, kurie mažina, varžo, trukdo, kelia pavojų arba vilkina reikalavimų patenkinimą nemokumo atveju), jeigu tenkinamos tuose straipsniuose nustatytos aplinkybės.

Taikomi teisės aktai

Nemokumo ir įmonių gaivinimo kodeksas (CIRE)

2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų

Civilinio proceso kodeksas (Código de Processo Civil)

Pastaba. Šios informacijos rinkmenos turinys neįpareigoja informacijos centro ar teismų ir netrukdo susipažinti su galiojančiais teisės aktais ar jų pakeitimais. Minėtose CIRE teisinėse nuostatose atsižvelgiama į 2004 m. kovo 18 d. Dekreto įstatymo Nr. 53/2004 redakciją, galiojusią iki 2022 m. rugpjūčio 25 d. Įstatyminio dekreto Nr. 57/2022 peržiūros imtinai.

■ Paskutinis naujinimas: 01/07/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.